

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Ministerstvo financií Slovenskej republiky v nadväznosti na novelu ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, ktorá sa nachádza v závere legislatívneho procesu v Národnej rade Slovenskej republiky, predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Predloženým návrhom zákona sa zabezpečuje naplnenie cieľov novely ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti reagujúc na zavedenie limitu verejných výdavkov ako systémového rozpočtového nástroja na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti a ukotvenie proti-cyklickej rozpočtovej politiky. Limit verejných výdavkov je hlavným rozpočtovým nástrojom na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti a schvaľuje ho Národná rada Slovenskej republiky uznesením, ktoré sa zverejňuje v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Limitom verejných výdavkov sa rozumie maximálna výška celkových časovo rozlíšených konsolidovaných výdavkov verejnej správy určená podľa čl. 7a novely ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti a vyjadrená sumou; limit verejných výdavkov sa nevzťahuje na výdavky územnej samosprávy, prostriedky z rozpočtu Európskej únie a prostriedky štátneho rozpočtu určené na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, odvody Európskej únii, výdavky na správu dlhu verejnej správy, jednorazové výdavky a vplyv hospodárskeho cyklu na výdavky verejnej správy. V ôsmom volebnom období Národná rada Slovenskej republiky určí limit verejných výdavkov na roky 2023 a 2024.

Návrhom zákona sa zabezpečuje premietnutie limitu verejných výdavkov ako regulujúceho nástroja do procesu zostavovania rozpočtu verejnej správy a následne aj jeho úprav. Navrhuje sa, aby limity verejných výdavkov subjektov verejnej správy a ďalších súčastí rozpočtu verejnej správy schvaľovala Národná rada Slovenskej republiky, keďže samotná Národná rada Slovenskej republiky schvaľuje celkový limit verejných výdavkov. V prípade viazaných nevyčerpaných, najmä kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu z predchádzajúcich rokov, na ktoré sa limit verejných výdavkov vzťahuje, sa navrhuje, aby bolo možné povoliť prekročenie limitu výdavkov tak, aby bol zabezpečený súlad s limitom verejných výdavkov. V prípade realizácie rozpočtových opatrení v štátnom rozpočte sa navrhuje povoliť len také rozpočtové opatrenia, ktorými sa neprekročí limit verejných výdavkov. Dopĺňa sa povinnosť pre všetky subjekty verejnej správy, ktorých výdavky sú súčasťou rozpočtu verejnej správy a na ktoré sa limit verejných výdavkov vzťahuje, vrátane správcov kapitol, štátnych rozpočtových organizácií, štátnych príspevkových organizácií, dodržať limit verejných výdavkov. Zároveň sa prihliada na výsledky hodnotenia efektívnosti a účinnosti verejných výdavkov schválené vládou pri zostavovaní rozpočtu verejnej správy.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy, ktorý riadi práce a usmerňuje vypracovanie návrhu rozpočtu verejnej správy, predloženým návrhom v kontexte limitov verejných výdavkov upravuje pôsobnosť na oznamovanie limitov, ako aj komunikáciu v rámci monitorovania jeho plnenia so správcami kapitol a ostatnými subjektami verejnej správy, na ktorých sa limit bude vzťahovať. Návrh zákona zároveň zaväzuje správcov kapitol, ako aj Ministerstvo financií Slovenskej republiky transparentne odpočítavať plnenie limitu verejných výdavkov v dokumentoch, ktoré sú verejne dostupné.

Manažovanie neprekročenia celkového limitu verejných výdavkov počas roka zabezpečuje Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Za týmto účelom Ministerstvo financií Slovenskej republiky zabezpečí monitoring plnenia limitov verejných výdavkov jednotlivých subjektov verejnej správy a na základe analytického posúdenia vyzve subjekty verejnej správy pod celkovým limitom verejných výdavkov na prijatie opatrení na dodržanie limitov.

Do budúca je zámerom identifikovať ďalšie nástroje regulácie Ministerstva financií Slovenskej republiky, a to najmä na ostatné subjekty verejnej správy mimo štátneho rozpočtu, ktorých výdavky sú súčasťou limitu verejných výdavkov. Po získaní skúseností s dodržiavaním limitu verejných výdavkov subjektmi verejnej správy v prvých rokoch implementácie bude potrebné posúdiť a zvážiť nevyhnutnosť zavedenia ďalších regulačných opatrení, ktorými sa zabezpečí dodržiavanie limitu verejných výdavkov. Jednou z možností takejto regulácie je aj diskusia o možnom zapojení subjektov verejnej správy pod limitom verejných výdavkov do Štátnej pokladnice, čo by si vyžiadalo úpravu zákona č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zámerom Ministerstva financií Slovenskej republiky po prechodnom období, na ktoré sa bude limit verejných výdavkov určovať, je predĺženie rozpočtového horizontu z troch na štyri rozpočtové roky. Nevyhnutným predpokladom pre tento krok je zvýšenie kvality trojročného rozpočtu prostredníctvom posilnenia princípu kontinuálneho rozpočtovania a zostavovania rozpočtu verejnej správy vychádzajúceho zo scenárov nezmenených politík.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, inými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie.

Prijatie návrhu zákona nebude mať vplyv na rozpočet verejnej správy, na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, na informatizáciu spoločnosti, na služby verejnej správy pre občana a na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

V nadväznosti na nadobudnutie účinnosti novely ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, ako aj vzhľadom na záväzok Slovenskej republiky vo vzťahu k limitu verejných výdavkov obsiahnutý v Pláne obnovy a odolnosti, podľa ktorého sa limit verejných výdavkov má zohľadňovať už v Programe stability na roky 2022 – 2025, sa účinnosť návrhu zákona navrhuje 1. januára 2022.